

PLATON

Théétète

Des sages-femmes et de Socrate. La « maïeutique ».

Θεαίτητος

[148e] Ἄλλὰ γὰρ οὐτ' αὐτὸς δύναμαι πείσαι ἑμαυτὸν ὡς ἱκανῶς τι λέγω οὐτ' ἄλλου ἀκούσαι λέγοντος οὕτως ὡς σὺ διακελεύῃ, οὐ μὲν δὴ αὖ οὐδ' ἀπαλλαγῆναι τοῦ μέλειν.

Σωκράτης

Ἵδίνεις γάρ, ὦ φίλε Θεαίτητε, διὰ τὸ μὴ κενὸς ἀλλ' ἐγκύμων εἶναι.

Θεαίτητος

Οὐκ οἶδα, ὦ Σώκρατες · ὃ μέντοι πέπονθα λέγω.

Σωκράτης

[149a] Εἶτα, ὦ καταγέλαστε, οὐκ ἀκήκοας ὡς ἐγὼ εἶμι ὑὸς μαίας μάλα γενναίας τε καὶ βλοσυρᾶς, Φαιναρέτης ;

Θεαίτητος

Ἴδῃ τοῦτό γε ἤκουσα.

Σωκράτης

ἘΑρα καὶ ὅτι ἐπιτηδεύω τὴν αὐτὴν τέχνην ἀκήκοας ;

Θεαίτητος

Οὐδαμῶς.

Σωκράτης

Ἄλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι · μὴ μέντοι μου κατείπης πρὸς τοὺς ἄλλους. Λέληθα γάρ, ὦ ἐταῖρε, ταύτην ἔχων τὴν τέχνην · οἱ δέ, ἅτε οὐκ εἰδότες, τοῦτο μὲν οὐ λέγουσι περὶ ἐμοῦ, ὅτι δὲ ἀτοπώτατός εἶμι καὶ ποιῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπορεῖν. Ἢ καὶ τοῦτο ἀκήκοας ;

Θεαίτητος

[149b] Ἰγῶγε.

Σωκράτης

Εἶπω οὖν σοι τὸ αἴτιον ;

Θεαίτητος

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Ἐνόησον δὴ τὸ περὶ τὰς μαίας ἅπαν ὡς ἔχει, καὶ ῥᾶον μαθήσῃ ὃ βούλομαι. Οἶσθα γάρ που ὡς οὐδεμία αὐτῶν ἔτι αὐτὴ κυσικομένη τε καὶ τίκτουσα ἄλλας μαιεύεται, ἀλλ' αἱ ἤδη ἀδύνατοι τίκτειν.

Θεαίτητος

Πάνυ μὲν οὖν.

Σωκράτης

Αἰτίαν δέ γε τούτου φασὶν εἶναι τὴν Ἄρτεμιν, ὅτι ἄλοχος οὔσα τὴν λοχείαν εἴληξε. Στερίφαις μὲν οὖν ἄρα [149c] οὐκ ἔδωκε μαιεύεσθαι, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀσθενεστέρα ἢ λαβεῖν τέχνην ὣν ἂν ἦ ἄπειρος· ταῖς δὲ δι' ἡλικίαν ἀτόκοις προσέταξε τιμῶσα τὴν αὐτῆς ὁμοιότητα.

Θεαίτητος

Εἰκός.

Σωκράτης

Οὐκοῦν καὶ τόδε εἰκός τε καὶ ἀναγκαῖον, τὰς κυούσας καὶ μὴ γινώσκεισθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν μαιῶν ἢ τῶν ἄλλων ;

Θεαίτητος

Πάνυ γε.

Σωκράτης

Καὶ μὴν καὶ διδοῦσαί γε αἱ μαῖαι φαρμάκια καὶ [149d] ἐπάδουσαι δύνανται ἐγείρειν τε τὰς ὠδῖνας καὶ μαλθακώτερας ἂν βούλωνται ποιεῖν, καὶ τίκτειν τε δὴ τὰς δυστοκούσας, καὶ ἔαν, νέον ὄν, δόξη ἀμβλίσκειν, ἀμβλίσκουσιν ;

Θεαίτητος

Ἔστι ταῦτα.

Σωκράτης

Ἄρ' οὖν ἔτι καὶ τόδε αὐτῶν ἤσθησαι, ὅτι καὶ προμνήστριαί εἰσι δεινόταται, ὡς πάσσοφοι οὔσαι περὶ τοῦ γινῶναι ποίαν χρῆ ποίω ἀνδρὶ συνοῦσαν ὡς ἀρίστους παῖδας τίκτειν ;

Θεαίτητος

Οὐ πάνυ τοῦτο οἶδα.

Σωκράτης

Ἄλλ' ἴσθ' ὅτι ἐπὶ τούτῳ μείζον φρονούσιν ἢ ἐπὶ [149e] τῇ ὀμφαλητομίᾳ. ἐννόει γάρ · τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης οἶει τέχνης εἶναι θεραπείαν τε καὶ συγκομιδὴν τῶν ἐκ γῆς καρπῶν καὶ αὐτὸ γινώσκειν εἰς ποίαν γῆν ποῖον φυτόν τε καὶ σπέρμα καταβλητέον ;

Θεαίτητος

Οὐκ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς.

Σωκράτης

Εἰς γυναῖκα δέ, ὦ φίλε, ἄλλην μὲν οἶει τοῦ τοιούτου, ἄλλην δὲ συγκομιδῆς ;

Θεαίτητος

Οὐκουν εἰκός γε.

Σωκράτης

[150a] Οὐ γάρ. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἄδικόν τε καὶ ἄτεχνον συναγωγὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἣ δὴ προαγωγία ὄνομα, φεύγουσι καὶ τὴν προμνηστικὴν ἄτε σεμναὶ οὔσαι αἱ μαῖαι, φοβούμεναι μὴ εἰς ἐκείνην τὴν αἰτίαν διὰ ταύτην ἐμπέσωσιν · ἐπεὶ ταῖς γε ὄντως μαίαις μόναις που προσήκει καὶ προμνήσασθαι ὀρθῶς.

Θεαίτητος

Φαίνεται.

Σωκράτης

Τὸ μὲν τοίνυν τῶν μαιῶν τοσοῦτον, ἔλαττον δὲ τοῦ ἐμοῦ δράματος. Οὐ γὰρ πρόσεστι γυναιξὶν ἐνίοτε μὲν [150b] εἶδωλα τίκτειν, ἔστι δ' ὅτε ἀληθινά, τοῦτο δὲ μὴ ῥάδιον εἶναι διαγινῶναι. Εἰ γὰρ προσῆν, μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον ἔργον ἦν ἂν ταῖς μαίαις τὸ κρίνειν τὸ ἀληθές τε καὶ μή · ἢ οὐκ οἶει;

Θεαίτητος

Ἐγωγε.

Σωκράτης

Τῇ δέ γ' ἐμῇ τέχνῃ τῆς μαιεύσεως τὰ μὲν ἄλλα ὑπάρχει ὅσα ἐκείναις, διαφέρει δὲ τῶ τε ἄνδρα μὴ γυναικίᾳ μαιεύεσθαι καὶ τῶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τικτούσας ἐπισκοπεῖν ἀλλὰ μὴ τὰ σώματα. Μέγιστον δὲ τοῦτ' ἐνὶ [150c] τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ, βασανίζειν δυνατὸν εἶναι παντὶ τρόπῳ πότερον εἶδωλον καὶ ψεῦδος ἀποτίκτει τοῦ νέου ἢ διάνοια ἢ γόνιμόν τε καὶ ἀληθές. Ἐπεὶ τόδε γε καὶ ἐμοὶ ὑπάρχει ὅπερ ταῖς μαίαις· ἄγονός εἰμι σοφίας, καὶ ὅπερ ἤδη πολλοὶ μοι ὠνείδισαν, ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτῶ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποφαίνομαι περὶ οὐδενὸς διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σοφόν, ἀληθές ὠνειδίζουσιν. Τὸ δὲ αἴτιον τούτου τόδε· μαιεύεσθαί με ὁ θεὸς ἀναγκάζει, γεννᾶν δὲ ἀπεκώλυσεν. Εἰμι δὲ οὖν αὐτὸς [150d] μὲν οὐ πάνυ τι σοφός, οὐδέ τί μοι ἔστιν εὕρημα τοιοῦτον γεγονὸς τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἔκγονον· οἱ δ' ἐμοὶ συγγιγνόμενοι τὸ μὲν πρῶτον φαίνονται ἔνιοι μὲν καὶ πάνυ ἀμαθεῖς, πάντες δὲ προιούσης τῆς συνουσίας, οἷσπερ ἂν ὁ θεὸς παρείκη, θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδιδόντες, ὡς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις δοκοῦσι· καὶ τοῦτο ἐναργές ὅτι παρ' ἐμοῦ οὐδὲν πώποτε μαθόντες, ἀλλ' αὐτοὶ παρ' αὐτῶν πολλὰ καὶ καλὰ εὐρόντες τε καὶ τεκόντες. Τῆς μέντοι μαιείας ὁ θεὸς τε καὶ ἐγὼ [150e] αἴτιος. Ὡς δὲ δῆλον· πολλοὶ ἤδη τοῦτο ἀγνοήσαντες καὶ ἑαυτοὺς αἰτιασάμενοι, ἐμοῦ δὲ καταφρονήσαντες, ἢ αὐτοὶ ἢ ὑπ' ἄλλων πεισθέντες ἀπήλθον πρῶαιτερον τοῦ δέοντος, ἀπελθόντες δὲ τὰ τε λοιπὰ ἐξήμβλωσαν διὰ πονηρὰν συνουσίαν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ μαιευθέντα κακῶς τρέφοντες ἀπώλεσαν, ψευδῆ καὶ εἶδωλα περὶ πλείονος ποιησάμενοι τοῦ ἀληθοῦς, τελευτῶντες δ' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις [151a] ἔδοξαν ἀμαθεῖς εἶναι. Ὡς εἰς γέγονεν Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοὶ· οἷς ὅταν πάλιν ἔλθωσι δεόμενοι τῆς ἐμῆς συνουσίας καὶ θαυμαστὰ δρῶντες, ἐνίοις μὲν τὸ γιγνόμενόν μοι δαιμόνιον ἀποκωλύει συνεῖναι, ἐνίοις δὲ ἐᾶ, καὶ πάλιν οὗτοι ἐπιδιδόασι. Πάσχουσι δὲ δὴ οἱ ἐμοὶ συγγιγνόμενοι καὶ τοῦτο ταῦτόν ταῖς τικτούσαις· ὠδίνουσι γὰρ καὶ ἀπορίας ἐμπίμπλονται νύκτας τε καὶ ἡμέρας πολὺ μᾶλλον ἢ κεῖναι· ταύτην δὲ τὴν ὠδῖνα ἐγείρειν τε καὶ [151b] ἀποπαύειν ἢ ἐμῇ τέχνῃ δύναται. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ οὕτως. Ἐνίοις δέ, ὦ Θεαίτητε, οἱ ἂν μοι μὴ δόξωσί πως ἐγκύμονες εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐδὲν ἐμοῦ δέονται, πάνυ εὐμενῶς προμνῶμαι καί, σὺν θεῷ εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς τοπάζω οἷς ἂν συγγενόμενοι ὄναιτο· ὧν πολλοὺς μὲν δὴ ἐξέδωκα Προδίκῳ, πολλοὺς δὲ ἄλλοις σοφοῖς τε καὶ θεσπεσίοις ἀνδράσι. Ταῦτα δὴ σοι, ὦ ἄριστε, ἔνεκα τοῦδε ἐμήκυνα· ὑποπτεύω σε, ὥσπερ καὶ αὐτὸς οἶει, ὠδίνειν τι κυοῦντα ἔνδον.